

На основу члана 6. став 6. тачка 2) и члана 9. став 5. Закона о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, број 36/09),

Министар животне средине и просторног планирања доноси

**ПРАВИЛНИК
О ИЗВОРИМА НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА ОД ПОСЕБНОГ ИНТЕРЕСА,
ВРСТАМА ИЗВОРА, НАЧИНУ И ПЕРИОДУ ЊИХОВОГ ИСПИТИВАЊА**

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет уређивања

Члан 1.

Овим правилником прописују се извори нејонизујућих зрачења који се сматрају изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врсте извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса за које је обавезно испитивање нивоа нејонизујућих зрачења, као и начин и период њиховог испитивања.

Одредбе овог правилника односе се на зоне повећане осетљивости изван контролисаних (надзираних) области, осим на зрачење уређаја који су намењени терапији или лечењу у здравству или зрачење радарских и примопредајних система за одбрамбене потребе, за заштиту, спасавање или пружање помоћи.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса* јесте извор који може да буде штетан по здравље људи;

2) *прво испитивање* јесте мерење нејонизујућег зрачења око извора у току започињања рада извора пре коришћења или после реконструкције извора нејонизујућег зрачења;

3) *периодично испитивање нејонизујућег зрачења* јесте мерење нејонизујућег зрачења око извора које се спроводи у прописаном периоду;

4) *испитивање извора нејонизујућег зрачења* јесте провера квалитета и техничких карактеристика извора у погледу емитовања нејонизујућег зрачења и примењених мера заштите на самом извору.

5) *зоне повећане осетљивости* јесу: подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно; школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, те дечја игралишта; површине неизграђених парцела намењених, према урбанистичком плану, за наведене намене, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

II. ПОЈАМ И ВРСТЕ ИЗВОРА НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА ОД ПОСЕБНОГ ИНТЕРЕСА

Извори који се сматрају изворима
нејонизујућих зрачења од посебног интереса

Члан 3.

Изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса сматрају се извори електромагнетног зрачења који могу да буду штетни по здравље људи, а одређени су као стационарни и мобилни извори чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже најмање 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.

Врсте извора

Члан 4.

Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса су:

1) нови извори електромагнетског поља чија изградња, односно постављање и употреба се планирају;

2) затечени извори електромагнетског поља за које је издата употребна дозвола за рад у складу са прописима који су важили пре ступања на снагу овог правилника, као и извори који се користе без употребне дозволе за рад;

3) реконструисани извори настали након реконструкције којом су битно измењене основне техничке карактеристике, начин употребе или рада, снага или смештај извора, што има за последицу промену нивоа или врсте електромагнетског поља извора.

Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса из става 1. овог члана у зависности од техничких и других карактеристика које се односе на конструкцију и рад тих извора, могу бити:

- 1) стационарни извори;
- 2) мобилни извори.

Стационарни и мобилни извори

Члан 5.

Стационарни извори јесу извори електромагнетског поља који имају одређено стално место рада.

Стационарни извори електромагнетског зрачења јесу:

1) извори нискофреквентног електромагнетског поља (у даљем тексту: нискофреквентни извори) као што су: трансформаторске станице, постројење електричне вуче, затим уређај или објекти чије статичко магнетско поље може да пређе референтни гранични ниво (као нпр. уређај за магнетско-резонантну томографију или спектроскопију, постројење за производњу алуминијума, електролизу или галванизацију и сл.), или било који други уређај или објекат који ствара електромагнетско поље фреквенције до укључиво 10 kHz, при чему је називни радни напон већи од 35 kV;

2) електроенергетски водови тј. надземни или подземни каблови за пренос или дистрибуцију електричне енергије напона већег од 35 kV, с тим што се електроенергетски водови као поједини изводи из напојне трафостанице целом дужином, све до краја свог напонског нивоа, сматрају као јединствени извори електромагнетског поља;

3) извори високофреквентног електромагнетског поља (у даљем тексту: високофреквентни извор), односно уређај или објекат који ствара електромагнетско поље фреквенције од 10 kHz до укључиво 300 GHz.

Високофреквентним извором не сматра се уређај предвиђен за усмерену непокретну микроталасну везу, сателитску везу као и све непокретне радио станице ефективне изражене снаге мање од 10 W и непокретне аматерске радио станице ефективне изражене снаге мање од 100 W.

Стационарним изворима не сматрају се уграђени кућни апарати (као што је нпр. микроталасна пећ и сл.).

Мобилни извори електромагнетског зрачења јесу:

- 1) извори електромагнетског поља који немају одређено стално место рада;
- 2) извори који се не задржавају у временски ограниченом року на једној локацији;
- 3) извори који су такве конструкције да нису везани за подлогу или објекат;
- 4) извори који се могу премештати са једне локације на другу локацију; и
- 5) базне станице мобилне телефоније које се користе за додатно покривање за време појединих догађаја, а привремено се постављају у зонама повећане осетљивости.

III. НАЧИН И ПЕРИОД ИСПИТИВАЊА ИЗВОРА НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА ОД ПОСЕБНОГ ИНТЕРЕСА

Начин испитивања нових и реконструисаних извора

Члан 6.

Поступак припреме за изградњу, постављење и употребу нових извора нејонизујућих зрачења, односно реконструкција постојећих извора нејонизујућих зрачења, врши се уз:

1) прибављање услова и мера заштите животне средине које издаје надлежни орган у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине;

2) процену утицаја на животну средину у поступку који спроводи надлежни орган пре издавања одобрења за њихову изградњу, односно постављање и употребу у складу са прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

У поступку издавања услова и мера заштите животне средине, односно одлучивања о потреби процене утицаја на животну средину из става 1. овог члана корисник извора нејонизујућег зрачења од посебног интереса (у даљем тексту: корисник) подноси надлежном органу стручну оцену оптерећења животне средине као доказ да тај извор неће својим радом довести до прекорачења прописаних граничних вредности.

Стручну оцену из става 2. овог члана даје организација овлашћена за систематско испитивање нивоа нејонизујућег зрачења у животној средини, при чему узима у обзир постојеће оптерећење које се утврђује мерењем и оптерећење које нови или реконструисани извор уноси у животну средину.

Прва испитивања нивоа електромагнетног поља

Члан 7.

При прибављању употребне дозволе корисник подноси надлежном органу пријавни лист са подацима о извору и кориснику, као и документацију из члана 6. овог правилника.

Након изградње, односно постављања објекта који садржи извор нејонизујућег зрачења, а пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе врши се прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора.

За потребе првог испитивања корисник може извор електромагнетног поља пустити у пробни рад у периоду не дужем од 30 дана или за телекомуникационе објекте може мерења извршити у оквиру техничког прегледа.

Орган надлежан за обављање техничког прегледа, односно за издавање дозволе за почетак рада или употребне дозволе за објекат који садржи извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса може пустити у рад тај извор ако је мерењем из ст. 2. и 3. овог члана утврђено да ниво електромагнетног поља не прекорачује прописане граничне вредности и да изграђени, односно постављени објекат неће својим радом угрожавати животну средину.

Периодична испитивања

Члан 8.

Корисник извора за чију је употребу надлежни орган издао одобрење, обезбеђује периодична испитивања након пуштања у рад извора и то:

- 1) једанпут сваке друге календарске године за високофреквентне изворе; и
- 2) једанпут сваке четврте године за нискофреквентне изворе.

Прекорачења граничних вредности у току рада извора

Члан 9.

Ако се периодичним испитивањем, систематским испитивањем или мерењем извршеним по налогу инспектора за заштиту животне средине, утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности.

Реконструкција се обавља технички и оперативно изведивим мерама у року од највише годину дана од дана када је наложена реконструкција извора.

Документација о извршеним испитивањима

Члан 10.

На захтев надлежног органа, привредно друштво, предузеће, друго правно лице и предузетник који користе изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса, могу да доставе документацију о извршеним испитивањима нејонизујућих зрачења.

Начин периодичних испитивања

Члан 11.

Ако се у току првог или периодичног испитивања утврди ниво електромагнетног поља мањи од 10% прописаних граничних вредности, корисник неће вршити периодична испитивања.

У случају реконструкције извора из става 1. овог члана корисник обезбеђује испитивања у складу са чланом 8. овог правилника.

Испитивање у зони повећане осетљивости

Члан 12.

У поступку припреме и доношења новог урбанистичког плана који предвиђа изградњу зона, односно објеката повећане осетљивости у смислу овог правилника, узимају се у обзир постојећи стационарни извори који већ оптерећују животну средину у тој зони.

У поступку из става 1. овог члана, односно у поступку стратешке процене утицаја на животну средину могу се разматрати извештаји о систематском и/или периодичном испитивању и/или вршити стручна оцена оптерећена животне средине за поједине изворе.

Прописи о заштити становништва у подручју повећане осетљивости не односе се на објекте који су накнадно изграђени унутар далеководних коридора.

IV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Прва испитивања за затечене изворе

Члан 13.

Корисник затеченог извора нејонизујућег зрачења мора да изврши прво испитивање зрачења у року од три године од дана ступања на снагу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења, а по налогу надлежног инспектора за заштиту животне средине и пре истека тог рока.

Извештај о првом испитивању из става 1. овог члана доставља се надлежном органу уз захтев за издавање решења за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса.

Студија значаја постојећих извора

Члан 14.

Корисник који располаже са 10 и више затечених извора зрачења од посебног интереса може Министарству, односно надлежном органу аутономне покрајине да поднесе студију значаја постојећих извора у року од три године од дана ступања на снагу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења.

Студију из става 1. овог члана израђују лица овлашћена за систематско испитивање нејонизујућег зрачења у животној средини у складу са законом.

Студија из става 1. овог члана садржи податке, и то:

- 1) категоризацију извора (подаци из евиденције);
- 2) приоритете и временски план извођења првих испитивања у складу са категоризацијом извора;
- 3) резултате мерења релевантних за процену постојећих извора.

На основу процене резултата студије из става 1. овог члана, Министарство, односно надлежни орган аутономне покрајине донеће одлуку о првим испитивањима на затеченим изворима, односно о периодичним испитивањима за поједине изворе, у складу са овим правилником.

Ступање на снагу

Члан 15.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број: 110-00-57/2009-05
У Београду, 4. децембра 2009. године

МИНИСТАР

Др Оливер Дулић